

МУЛЬТИВЕРСУМ
ФІЛОСОФСЬКИЙ АЛЬМАНАХ

ВИПУСК 87

2009

ББК 87.3

М 90

Мультиверсум. Філософський альманах: 36. наук. праць /
Гол. ред. В.В. Лях. — Вип. 87. — К., 2009. — 252 с.

ISBN 978-966-02-5294-3

До альманаху ввійшли праці докторантів, аспірантів та молодих науковців, які досліджують актуальні проблеми соціальної філософії, історії вітчизняної та зарубіжної філософії, естетики, релігієзнавства, соціології.

Розрахований на фахівців у галузі філософії, культурології, соціології, студентів гуманітарних вузів.

Редакційна колегія:

В.В. Лях, д-р філос. н., проф. (головний редактор);
А.В. Усик, канд. філос. н. (відповідальний секретар);
В.О. Ананьїн, д-р філос. н., проф.; *О.І. Вишняк*, д-р соціол. н.;
М.М. Кисельов, д-р філос. н., проф.; *Н.В. Костенко*, д-р соціол. н.;
В.С. Лук'янець, д-р філос. н., проф.; *І.О. Мартинюк*, д-р соціол. н.;
В.С. Пазенок, д-р філос. н., проф., чл.-кор. НАН України;
К.Ю. Райда, д-р філос. н.; *А.О. Ручка*, д-р філос. н., проф.;
В.В. Танчер, д-р філос. н., проф.; *П.Л. Яроцький*, д-р філос. н., проф.

Затверджено до друку
Вченою радою Інституту філософії імені Г.С. Сковороди
НАН України
(протокол № 8 від 24 листопада 2009 р.)

Видання засноване 1998 р.

© В.В. Лях, 2009

© Інститут філософії імені Г.С. Сковороди
НАН України, 2009

ISBN 978-966-02-5294-3

З М І С Т

Навроцький В.В.

Коллективні дії: удосконалення праксеологічного
тлумачення 3-12

Надибська О.Я.

Соціокультурний та гуманістичний зміст категорії
“пріоритет”, його архітектоніка 13-24

Шаповалова І.В.

Моральні пріоритети сучасного українського
державотворення: становлення та розвиток 25-36

Тенькова Л.В.

Соціальний конформізм, його різновиди та шляхи
подолання в сучасному розвинутому суспільстві 37-48

Олійник О.В.

Оцінка успішності соціалізації: структурно-
функціональний та гуманістичний підходи 49-56

Тимошенко О.І.

Модернізація освіти: компетенції та державні
стандарти 57-66

Пінчук Є.А.

Соціокультурна зумовленість процесів
модернізації освіти в річищі євроінтеграції 67-82

Старовойт О.В.

Мовні стратегії та дискурс у структурі
“економіки знань” 83-96

Мірошниченко В.С.

Репрезентація культури й особистості: кантіанські
мотиви у філософії культури раннього С.Л. Франка 97-109

О.Я. Надібська,
кандидат філософських наук,
доцент Одеського державного університету внутрішніх справ

СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ ТА ГУМАНІСТИЧНИЙ ЗМІСТ КАТЕГОРІЇ “ПРІОРИТЕТ”, ЙОГО АРХІТЕКТОНІКА

Надзвичайна динамічність сучасної соціальної дійсності, фундаментальний характер змін, що відбуваються як у глобальному середовищі, так і в українському перехідному суспільстві, об'єктивно сприяють необхідності розуміння потреби у становленні нового рівня наукового аналізу й осмислення дослідниками і суспільством сучасних викликів розвитку людства, формування адекватних часу світоглядних проблем, визначення цінностей і пріоритетів розвитку як окремої людини, так і соціуму в цілому.

Однією з таких проблем є потреба дослідження сутності пріоритетів, динаміки їх трансформацій і розвитку, що становить їх глибоку архітектоніку.

Дослідження пріоритету як категорії соціальної філософії зумовлене тим, що він констатує смислоутворюючі форми духовного буття, визначаючи сферу соціально-політичного і культурологічного в цій ієрархії, поєднує колективні “події” в єдине ціле.

Дослідження пріоритетів – це лише частина проблеми соціокультурних модернізацій у цілому, оскільки пріоритети невіддільні від цивілізаційної динаміки, вони уплетені в її соціальну і культурну структуру. Дослідження феномена пріоритетів дає можливість, з одного боку, обґрунтувати їхню неминущу цінність як смислоутворюючого орієнтира суспільного розвитку, а з іншого – розкрити природу пріоритету як процес відображення тих соціальних перетворень, які постають в якості рушійної його сили.

Сьогодні ці перетворення глобально відбивають процес формування в соціумі нового інформаційного порядку, що виступав як своєрідний “матеріальний носій”, дає змогу “здійснити трансформацію соціальної політики і соціальної структури” [1, 112]. У концептуальному вираженні зміст нового інформаційного порядку

являє собою множинно-композиційний підхід до вирізнення й обґрунтування пріоритетів. Але це – сучасність. Звертання до аналізу розвитку цивілізацій минулого засвідчує, що в кожній з них інформаційне виробництво матеріальних і духовних цінностей вимагало виокремлення в обох сферах найбільш значущих, глобальних трендів, що революційно впливають на перетворення суспільного устрою. Ці тренди виступали і виступають як пріоритети.

Пріоритети – не винахід сучасної соціальної філософії. Аналіз філософської думки минулого дає можливість розкрити культурно-історичну динаміку формування і розвитку пріоритетів, вирізнити в їхньому змісті стійке і змінне, загальне і специфічне.

У навчаннях мислителів минулої філософської думки категорія “пріоритет” свого безпосереднього дослідження не дістала. Ця категорія засновувалася через призму близьких за змістом понять, зокрема таких, як сенс буття, свідомість, світогляд, ідеал, цінності, ціннісні орієнтації, мета, цілі, потреби, інтереси на рівні як окремого індивіда, так і суспільства. Виведення поняття “пріоритету” та розкриття його змісту у соціальному середовищі здійснювалося саме через названі поняття [2, 5].

Але ж ототожнювати пріоритет з кожним із цих понять не можна. В єдності названі поняття відбивають множинно-композиційну природу пріоритету, але цілісність цього соціокультурного феномена (пріоритету) виражається в тому, що це специфічна квінтесенція філософсько-культурологічного світогляду суб'єкта і соціуму в цілому на детермінуючі в той момент або в інший період системи духовних цінностей.

Із погляду множинно-композиційного підходу на цю проблему можна стверджувати про багатоаспектність розуміння пріоритету як специфічної категорії соціальної філософії. Пріоритет з'являється і як специфічний різновид духовної діяльності суб'єкта і соціуму з аналізу і прогнозування основних напрямів суспільного розвитку; і як відображення світоглядних підвалин, що сформувалися в певному суспільстві; і як рівень навичок і умінь суб'єкта, заснованих на певний його здібностях і знаннях до передбачення розвитку детермінуючих факторів суспільного розвитку; і як нова міждисциплінарна система, що формується на стику філософії, соціології,

політології, економіки і психології. Але всі перелічені точки зору поєднує те, що скрізь пріоритет з'являється як незалежна від своєї утилітарної корисності духовна цінність. Останнє дає змогу твердити про певну універсальну значущість пріоритету в системі духовного виробництва як особливої цінності [3, 17].

Дослідження пріоритетів інформаційно-духовного виробництва соціуму в якості відносно самостійного напрямку соціальної філософії пояснюється такими причинами.

По-перше, на нашу думку, відсутня потрібна дисциплінарна строгість і системність у поясненні предмета, методології формування, стратегії і тактики пріоритету. Чимало з перерахованих вище філософських понять припускають неоднозначність тлумачення як свого змісту, так і діалектичного взаємозв'язку в межах окремих досліджень. Тому потрібно подолати цю сформовану однобічність у поясненні сутності пріоритету і перетворити його на сувору складну спеціалізовану систему, що має свої власні закономірності функціонування і розвитку. Філософія обґрунтування сутності пріоритету покликана вчинити експлікацію, “розпредмечення” сформованого розуміння предмета пріоритетів і забезпечити вихід на нові пріоритетні цінності й ідеали [4, 81].

По-друге, пошук соціальною філософією власної “ніші” у дослідженні пріоритету потребував чіткого розуміння і пояснення його архітектоніки сутнісного поля і акцентів, а також універсалізації пріоритетів, спричиненої потребами особистості в постійному обґрунтуванні їх в умовах зростаючого динамізму духовного виробництва [5, 63].

По-третє, потрібний чіткий методологічний аналіз інфраструктури пріоритету. Тут бажано задіяти весь арсенал емпіричних і теоретичних методів, а також форм наукового пізнання. Аналіз змісту і сутності пріоритетів у суспільних дисциплінах засвідчує, що потенціал філософської методологічної бази тут не завжди використовується об'єктивно й ефективно. Що ж до основ параметричної загальної теорії систем, з позиції якої можна чітко пояснити концепт, структуру, субстрат пріоритету на основі атрибутивних і реляційних параметрів, то таке дослідження змісту пріоритетів не виявляється в жодній дисципліні. Далі ми спробуємо розкрити їхній зміст.

По-четверте, останніми роками посилилося відчуття стагнації виокремлень пріоритетів, що виражається в незадоволеності їхніми результатами, а також у консервативності соціальної системи, що не має фінансових можливостей і не завжди враховує динамізм громадського життя; усе це призвело до вихолощування ціннісно-морального стрижня в системі пріоритетів. Як наслідок, це виявилось у складності сьогодні обґрунтувати загальнонаціональну ідею, що могла б об'єднати Захід і Схід України. Висунуті пріоритети в консолідації нації, зокрема й ідея голодомору 30-х років ХХ ст., очікуваних результатів майже не дають.

Розвиток вчення про пріоритети з необхідністю порушує низку проблем: розуміння їх як об'єкта дослідження залежно від цілей суб'єкта і способів його мислення, тобто “включення” у розуміння і виокремлення пріоритетів механізмів його світоглядної орієнтації, способів його мислення; пошук нових форм і методів пізнання й обґрунтування пріоритетів; екстраполяція філософських принципів і категорій на систему пріоритетів з метою додання їх теоретичним конструктам самостійного статусу. Сюди можна зарахувати такі проблеми, як:

– вчення про архітекtonіку пріоритету як філолофсько-культурологічного феномена. Звичайно, важко переоцінити значущість пріоритетів, якщо у своєму сенсостворюючому змісті вони постають як інтелектуальна власність соціуму;

– навчання про методи, способи і форми виокремлення й об'єднання пріоритетів у системі суб'єктно-об'єктивних відносин, що постає ядром руху думки суб'єкта про реалії буття. Тут особлива роль належить такій формі філософського аналізу, як конструктивна критика. “Критика, – відзначає О.П. Пунченко, – є думка суб'єкта про реалії буття. У цьому сенсі вона є форма руху знання, момент розвитку пізнання, це елемент пізнання. Вона може виступати у вигляді перевірки знання на науковість, уточнення і корекції їх способом виклику позитивних сумнівів у істині, фактором розвитку відносної істини” [6, 9]. Філософська критика як духовно-теоретичний спосіб освоєння реалій соціального буття у своїй іпостасі і виступає орієнтиром об'єктивного виокремлення соціальних пріоритетів у духовному житті соціуму;

– розкриття механізмів обґрунтування раціоналізації змісту пріоритетів. Принцип раціональності виступає не лише як основа процесу пізнання, а й як форма усвідомлення пріоритетів у структурі буття духовної культури, як засіб, що розкриває різні типи технологій в освітньому акті.

Усі ці проблеми слід враховувати при розкритті інфраструктури пріоритету, але хоч би з якими поняттями ми порівнювали й ототожнювали пріоритет, у філософських дослідженнях майже не можна знайти співвідношення пріоритету і парадигми. Поняття “парадигми” зазвичай застосовують до науки, а з виникненням у соціальної філософії такої рефлексії, як філософія утворення, стали застосовувати це поняття до утворення, виокремлюючи в його змісті різні парадигми. Але щоб можна було пояснити загальне й особливе (відмінне), між пріоритетами і парадигмою є необхідність, насамперед, звернутися до змісту й експлікації самого поняття “парадигма” і на цій основі виразити зміст поняття “освітня парадигма”. Поняття “парадигма” (з грецької – зразок, приклад) було введено у філософію науки Т.Бергманом для характеристики нормативності методології.

Але науковий аналіз дослідження змісту парадигм засвідчує неоднозначність його розуміння. Так, відомий логік і філософ Г.Х. фон Вригт вважає, що в “соціології не існує взагалі визнаних парадигм і це та особливість, що відрізняє її від природознавства... Отже, є підстава твердити про існування рівнобіжних типів соціології. Вони відрізняються не так у тому, що дотримуються суперечного один одному розуміння фактів, як у прийнятих парадигмах, у межах яких дається опис і пояснення фактів” [7, 238–239]. Але у такому разі “відсутність загальноновизнаних парадигм означає неминучість “теоретичного анархізму” у гуманітарних науках, – відзначає В.П. Кохановський, – тому що тут немає “єдино вірної теорії”. Тому безліч концептуально-теоретичних схем соціальної реальності, що конкурують між собою, і можливість вільного вибору кожної з них – це норма, а не певна аномалія” [8, 195–196].

І все-таки, незважаючи на критичний аналіз цього поняття, відзначимо, що найбільш фундаментально поняття “парадигма” розроблена Т.Куном у його основній праці “Структура наукових

революцій”. “Парадигма Т.Куна – основна одиниця виміру процесу розвитку науки. Це в самому загальному вигляді, – відзначає В.П. Кохановський – концептуальна схема, що протягом певного часу визнається науковим співтовариством як основа його практичної діяльності” [8, 197–198]. Т.Кун, пояснюючи зміст парадигми, писав у “Передмові” названої праці, що “під парадигмою я маю на увазі визнані всіма наукові досягнення, що протягом певного часу дають модель постановки проблем і їхніх рішень науковому співтовариству” [9, 12].

Заслуга Т.Куна полягає в тому, що він постійно підкреслював важливу роль філософії в розвитку науки. Він писав, що хоча “вчені, загалом, не зобов’язані і не хочуть бути філософами”, але, незалежно від свого бажання, вони змушені ними ставати – “особливо в періоди усвідомлення криз, коли вчені звертаються до філософського аналізу як засобу розв’язання завдань у їхній сфері” [9, 119]. Безперечно, це позитив щодо філософії. Але, водночас, Т.Кун вважав, що він “ошасливив” людство “двома великими відкриттями”. Перше – виявлення загального механізму розвитку науки як єдності “нормальної науки” і “не кумулятивних стрибків” (наукових революцій). Другим своїм внеском у розробку проблем розвитку науки він вважає поняття “парадигми” як конкретного досягнення, як певного зразка” [8, 198–199]. Але докори на його адресу полягають і в тому, що він не розглядає парадигму як поняття, застосоване до всіх соціальних процесів, пояснення їх сутності. Тому докори пов’язують з метафізичністю його розуміння парадигми.

Аналіз праць, присвячених парадигмальним установкам та їхнім трансформаціям, засвідчує їх різнопоняття, а найчастіше термін застосовується без пояснення того, що має на увазі автор під його сутністю. На нашу думку, парадигма – це об’єктивна, культурно-олюднена картина розвитку і функціонування певного соціального феномена, що відбиває його значеннєве поле, значеннєві акценти, а також ціннісні конструкти його буття, що становлять у єдності його цілісність. Парадигма – це відображення у свідомості суб’єкта на основі об’єктивного аналізу розвитку соціального явища, його особливостей у певну епоху, розкриття внутрішнього багатства цього явища в його зв’язках і

взаємодіях з іншими явищами і впливу на їхній розвиток. У цьому понятті щодо пріоритету мають бути відображені ціннісні світосприйнятні установки особистості, що впливають на формування її як носія рис і ідей певної епохи. До них можна зарахувати, насамперед, онтологічне розуміння буття, що задає спосіб пізнання соціуму як специфічного універсуму; методологічні вишукування досягнення істини і на цій основі конструювання архітектоники пріоритету. Семантика поняття “пріоритет” повинна відбивати стійке і визначене, нести в собі зміст завершеності і цілісності. У це ціле людина входить, долучаючись до його традицій. Конкретні методи, за допомогою яких цей процес здійснюється в кожному епоху, залучаються до дефініції цього поняття. Будь-який пріоритет відображує значеннєві і сутнісні характеристики соціального буття феномена і щодо цього дослідник перебуває у стані спостерігача руху власної думки, але це не лише пасивне спостереження буття феномена, а й критичне осмислення і можливості його перетворення, це специфічний акт наукового передбачення.

Ці вимоги не приймалися до уваги при виділенні трендів суспільного розвитку. До того ж розпливчастість поняття “пріоритет” і його отождоження з низкою інших понять призвели до того, що теоретичного дослідження цієї категорії важко знайти в попередній філософській думці. Якщо пріоритети інформаційно-матеріального виробництва знаходили обґрунтування в економіці з позиції їхньої значущості для прогресу соціуму, то пріоритети інформаційно-духовного виробництва суворих і чітких критеріїв їхнього виокремлення, розмежування і класифікації не мали. І сьогодні найбільш повно філософські підходи до аналізу проблеми пріоритетів досліджується філософською антропологією й аксіологією, але знову таки через родинні філософські поняття.

На основі глибокого аналізу філософських праць пропонується така експлікація пріоритету. Соціальний пріоритет як соціокультурний і логіко-гносеологічний феномен є теоретично обґрунтований, духовний, соціально-ціннісний і смислоутворюючий орієнтир суспільного розвитку, який формується на основі аналізу й оцінки соціального явища, реалізація якого зумовлена прагненнями і цілями соціуму. Як теоретичний конструкт пріоритет

відображає форму руху думки суб'єкта про реалії буття; це специфічний процес, який виступає в якості випереджаючого відображення соціального розвитку.

Виходячи із запропонованої дефініції категорії “пріоритет”, розкриємо його архітекtonіку. Потреба філософського дослідження архітекtonіки цього філософсько-культурологічного сприйняття як системи ідей, в яких акумулюються джерела соціального розвитку, зумовлена, насамперед, необхідністю філософсько-культурного синтезу сучасних ідей щодо магістральних трендів буття соціуму. Цей синтез задає “трансцендентальний суб'єкт”, що вимагає єдиного методологічного підходу до аналізу архітекtonіки пріоритету, так що відмова від цього підходу призводить до втрати філософської значущості вивчати об'єкт пізнання в його цілісності і саморозвитку, тобто в контексті теоретико-множинного, групового або варіаційного уявлення.

А сучасна соціальна наука в основному виявилась орієнтованою на процеси диференціації пріоритетів як предмету дослідження, тобто на парадигму “фрагментаризму”. Адекватно не відреагувати на таку тенденцію, коли філософія є системою світосприйняття, що саморозвивається, означало б зростання дефіциту методологічного компоненту, пов'язаного з процесами “синтезу”, тобто зі структурно-цілісними, системно-параметричними підходами. Не подолавши таку диспропорцію на основі філософсько-методологічного дискурсу, навіть при динамізмі світосприймального компендіуму, сумнівно було б очікувати розвиток темпоральних тенденцій у фронтальній трансформації фундаментального принципу об'єктивності.

Розглядаючи пріоритети суспільного розвитку не можна стверджувати, що тут переважає ідея фрагментаризму. Потрібно враховувати ту обставину, що в системі “загальнолюдської культури” в процесі її еволюції відбулась “біфуркаційна дихотомія”: соціальні процеси пішли шляхами “атракторів” – матеріальної і духовної рефлексії. Тому і вирізняється система матеріальних пріоритетів (економічних, природничонаукових і технічних дисциплін) і система духовних пріоритетів (галузь суспільних дисциплін).

Людині для гармонійного безконфліктного входження у світ і оптимального функціонування в ньому потрібно володіти опорним стержнем базових реперних цінностей, інакше виникне складна і критична ситуація. Ця система базисних цінностей виникає за умови, якщо структурні “одиниці” методологічного апарату філософії як науки починають відповідати соціальним сутностям, особливостям людського світосприйняття, виступаючим базисом формування і модернізації пріоритетів.

Актуальність вирішення такої проблеми відмічається Л.А. Мікешіною, яка стверджує, що “для філософії, яка вступила в III тисячоліття, дедалі більш насущним і значущим стає співвідношення абстракції, категорій, системи суджень, обґрунтувань самою людиною, яка мислять і пізнає, а також діє і відчуває, – то є в цілісності всіх її іпостасей і виявлень” [10, 13].

Центральним елементом архітектоніки пріоритету виступає ідея, що базується на певному філософсько-культурологічному світосприйманні і функціонує в певному історичному і соціокультурному бутті. Ідея в пріоритеті виступає як засадничий смисловий образ, який може коректно рефлектуватися у форматі концептуально-фазового простору. Це означає, що процеси, які відбуваються у цивілізаційній динаміці, впливають на зміну змісту смислового образу, тобто ідеї. Ідея не постає тут у тому змісті, як у філософії П.Юркевича, де змінний об’єкт володіє незмінною ідеєю. П.Юркевич стверджує, що за постійно змінною дійсністю ми повинні бачити незмінну ідею об’єкта [11, 198].

В архітектоніці пріоритетів ідея постає як поняття неперевершеності, котра ще не є реальністю соціального життя (наприклад, ідея справедливо керованої держави). Однак і людина, і соціум до цієї неперевершеності мають прагнути всіма силами. У цьому полягає процес їх розвитку.

Якщо в архітектоніці філософсько-культурологічного світосприйняття вирізняють “три особливі ідеї: абсолютного суб’єкту, абсолютної причини, абсолютного суспільства” [10, 232], то в архітектоніці пріоритету, поміж ідеї відносної його неперевершеності, можна виокремити саму людину в усій цілісності її духовних іпостасей, до яких можна зарахувати її знання, раціоналізм в осмисленні і детермінації певного пріоритету, інформаційні

цінності, на яких іде конструювання пріоритету, а також сюди зараховуються інтереси суб'єкта побудови пріоритету й інтереси соціуму. Оскільки на першому етапі конструювання пріоритету він виступає в якості випереджаючого відображення дійсності, то він є розумовою дією, виступає в іпостасі ідеального. Але результатом цього випереджаючого відображення повинен стати реальний духовний продукт, що обґрунтовує мету і подальший об'єктивний поступ суспільного розвитку, які виражають вже матеріалізацію ідеї через певну форму суспільної практики. І ця суспільна практика в просторово-часовому континуумі “сміслових образів” вимагає пов'язувати в єдине ціле цілі, прагнення, інтереси і цінності, щоб пріоритет не лишився в якості ідеалу, а щоб постав як фактор, що спрямовує й об'єктивно визначає та передбачує систему культурологічних трансформацій суспільного життя. Сьогодні на “Третій хвилі” цивілізації зміст і архітектоніка пріоритету має виходити з ідей, що перероблюють інформаційні цінності, культурно-історичну динаміку процесу інформатизації усіх сфер суспільного життя. Цей пріоритет сьогодні є ядром світу, що глобалізується [12, 411].

Таким чином, архітектоніка пріоритету, що базується на певному філософсько-культурологічному світосприйнятті, розкривається за допомогою єднання філософських, соціально-політичних і культурологічних ідей, або інваріантів, що лишаються незмінними в різноманітних культурних формах у різних історичних епохах. Це виражає стійкі риси в пріоритеті, оскільки хоч би в якому вигляді він виражався, — вигляді цілей, інтересів, цінностей, — він як соціокультурний феномен існував завжди. Не існує в історії людства періоду, коли воно не формулювало б стратегічні завдання, хоч би то були буденні або теоретичні рівні суспільної свідомості. Звичайно, зі становленням теоретичного знання цей процес здобув цілеспрямованого, осмисленого вигляду, спирався на методологію, яка постійно вдосконалюється, — основу конструювання пріоритету.

Архітектоніка філософсько-культурологічної ідеї пріоритету задається, з одного боку, розумінням об'єкта в його чистій істотності (тобто тим, що істотно закладено в ньому) і свідомістю в її істотності, тобто через культурний світ. Пріоритети визначають сферу духовного буття людини і соціуму та констатують смислоутворюючі форми цього буття.

Безперечно, масив філософсько-культурологічних пріоритетів визначається підгрупами епістемологічних і соціально-політичних думок з єдиною архітектонікою інваріантності. При цьому весь масив пріоритетів виступає як антологізований образ, що концентрує в собі інваріанти культури й опосередковуючі фундаментальні філософські принципи та картину духовного буття, соціуму на етапі формування.

Таким чином, теоретичне і практичне значення дослідження пріоритету визначається, насамперед, тим, що екстраполяція теоретико-множинної, групової і варіаційної концепції на пріоритет сприяє створенню більш ефективної філософської практики, входження філософів у поле активного впливу на спосіб життя людей.

ЛІТЕРАТУРА

1. Грядущее информационное общество. – Минск, 2006.
2. Лук'янець В.С. Філософія науки перед світоглядними викликами часу // Світоглядні імплікації науки – К., 2004.
3. Лук'янець В. Фундаментальна наука і науковий світогляд у перспективі XXI сторіччя // Філософська думка. – 2006. – № 3.
4. Сачков Ю.В. Фундаментальные науки как стратегический ресурс развития // Вопросы философии. – 2007. – № 3.
5. Нугаев Р.М. Проблема роста социогуманитарного знания // Вопросы философии. – 2007. – № 8.
6. Панченко О.П. Гносеологические основания философской критики. – Одесса, 2000.
7. Вригт Г.Х. фон. – Логико-философские исследования. – М., 1986.
8. Кохановский В.Т. Философские проблемы социально-гуманитарных наук. – Ростов на Дону, 2005.
9. Кун Т. Структура научных революций // Структура научных революций. – М., 2002.
10. Микешина Л.А. Философия познания. Полемиические главы. – М., 2002.
11. Кавалеров А.А. Цінність у соціокультурній трансформації. – Одеса, 2001.
12. Сорокин П. Человек. Цивилизация. Общество. – М., 1992.

Надыбська О.Я. Соціокультурний та гуманістичний зміст категорії “пріоритет”, його архітектоніка.

У статті здійснено аналіз сутності пріоритетів, динаміки їх трансформацій і розвитку, що становить їх глибоку архітектоніку.

Ключові слова: пріоритет, цінності, смислоутворюючий орієнтир, парадигма, архітектоніка.

Надыбская О.Я. Социокультурное и гуманистическое содержание категории “приоритет”, его архитектоника.

В статье осуществлен анализ сущности приоритетов, динамики их трансформаций и развития, которое составляет их глубокую архитектонику.

Ключевые слова: приоритет, ценности, смыслообразующий ориентир, парадигма, архитектоника.

Nadybskaya O. Sociocultural and humanism maintenance of category “priority”, his architectonics.

The analysis of essence of priorities, dynamics of their transformations and development which makes their deep architectonics, is carried out in the article.

Key words: priority, values, sense-forming orientir, paradigm, architectonics.